

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

De circu[m]stantia instrume[n]talis age[n]tis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

De circūstantiis aggrauātibz

Terria circūstantia aggrauās peccatū/sumit ex parte loci. Hec circūstantia denotat in versu pallegato/cum dicit. **Ubi.** Est autē vbi aduerbium loci: ideo significat et interrogat in loco. Circūstantia ḡ loci in q̄ sit peccatū est omnino cōsiderāda: qz plerūqz locus trahit pctm ad aliud genus: vt dicitur. Nam si fiat furtū in loco sacro: hic actus addit specialē repugnātiā ad ordinē rōnis: qz ratio dicitur nō esse inturā faciendā in loco sacro. Sicut dicitur dū est de eo q̄ cōmittit adulterū vel homicidiū vel aliud pctm in ecclesia q̄ est locus deputatus ad cultū diuinū. Hinc Augu. in regula ad clericos ita ait. In oratorio autē nemo aliud agat/nisi ad qd factū est: vnde et nomē accepit. Et talis turpitudine facta in loco sacro videt hīe annexū cōceptū dei et sacrorū. **Ubi** est autē maior p̄tempus/ibi est maior grauitas: et p̄ p̄ns volūtas peccātis iudicat magis inordinata et sup̄ba. Propterea p̄ eos q̄ opant illicita in locis sacris ostendit dñs Iesus ardentissimū zelū. Nā facies flagellū de fustibus oburgauit acerrime oēs vendētes et emētes in tēplo: vt dicit **Mat. xxj. et Joā. ij. ca.** et dixit eis. **Auferte ista hinc et nolite facere domū patris mei domū negotiationis.** Et si amisi pctm fuerit factū in loco publico: puta qd turpia agit: aut blasphemiat: aut publice fornicat: ex q̄ sequit scandalū plurimorū/ quibus etiā ipse hoc nō intendat aut p̄uideat discrete: nihilomin⁹ aggrauat pctm. Ideo dicitur **Mat. xv. ij. ca.** ait. **Qui autē scandalizauerit vnū de pusillis istis: q̄ in me credūt: expedit ei vt suspendat mola asinaria in collo ei⁹: et demergat in profundū maris.** Et **Mat. do. in. ij. ll. de summo bo. c. xx. ait.** **Datoris est culpe manifeste q̄ occulte peccare: dupliciter em̄ reus est: q̄ apte delinquit: qz agit et docet.** Hec **Mat. do. in. ij. ll. de summo bo. c. xx. ait.** **Qui in locis publicis peccat turpia dicitur vel agens: videt gaudere de malo.** De quibus scriptū est. **lerant cū male fecerunt et exultant in rebus pessimis.** Hinc Augu. in epla ad quendā comitē ait. **Nullū scelus corā deo tā abominabile est q̄ p̄terita peccata vnicutqz n̄m dimissa reminiscendo gaudere et inde exultare.** Sicut si falsi testes peccat in curia vel in p̄torio vbi mali et criminosi puniunt: signū est q̄ nō erubescerent in oī loco peccare. Idcirco talis culpa vel iniuria grauat rōne loci qui de se deberet multo potius incutere terrore peccandi. Hec de tertia circūstantia dicta sufficiant.

De circūstantia instrumentalis agētis.

Quarta circūstantia aggrauans peccatū: sumit ex parte instrumentalis agentis quo quis vitur ad peccandum. Hec denotatur in versu superius allegato: vbi dicitur per quos vel quibus auxilijs. Nam omnia auxilia: omnia media: quibus peccata perpetrant: dicuntur instrumenta peccati sicut Thomam. in. iij. libro sententiarū distin. xvj. Sicut enim ex instrumento quo quis operatur potest sciri vtrū actus procedat ex malicia vel nō: sicut verbū gratia: si quis percutiat calamo et cōtingat talē mortē nō est elusdē criminis: sicut si percutiat gladio. Et ideo ex instrumentō quo quis operatur potest sumi circūstantia vel cōditio aggrauās: vel alleuians actū principalis agentis. Sed qz nō oīs actio fit p̄ instrumentū: sicut sunt intelligere et velle. Ideo loco instrumenti ponit **Tullius** quibus auxilijs: eo q̄ omnia auxilia sunt q̄si instrumenta actionis quibus agens vitur ad finē suū. Et sic internuncij: auxiliatores: factores: cooparatores: et mediatores in delicto sunt instrumenta peccandi. Ideo cogita cū quibus vel per quibus vel p̄ quos vitia aut peccata perpetrasti. Hec circūstantia tāto magis aggrauat pctm quāto maior fuerit nocentū quod sequit p̄pter auxiliū vel mediū pcti. Cogitatores: quia quāto plures tanto pctm iudicat grauius. Ut si quis mittit amasse diuersa mēbra p̄ diuersos. **Contra tales scribit Hiero. ad Nepotia. p̄sbyter epla**

Incipit. Petis a me Nepotiane charissime: vbi ait. Crebra munuscula z suda
 riola z fasciolas z vestes ori applicatas: z oblatos degustatosq; cibos: blādas
 q; ac dulces lras scrūs amor nō habet. Hec Hiero. Hinc Paul^o ad Ro. j. ca.
 Digni sunt morte nō solū q; faciūt ea: sed q; p̄sentūt faciētib;. Etā q̄nto enoz
 mīus aut turpi^o vti^o q; medīo peccādī: graui^o peccat. Verbi grā. Intrēdit q; s
 cōmittere pctm fornicationis z ad opus nefariū habet internūctos viros relī
 giosos: talis graui^o peccat: q; vti^o mīstro chī ad opa diaboli. Similit^o in
 cantatoz vel sortilegus fecit vel pcuraut incātatiōes z sortilegia cū sacramē
 tis aut reb; sacramentalib; ecclē: vt aq; vel cera bñdicta vel aqua baptīsmali:
 aut oleo scō z hmōi graui^o est pctm. Cogita amplius sup hac circūstātia
 si aliq; tuo p̄silio: auxilio: aut fauore traxisti ad peccatū: vt solēt sceleratī vīrī
 z graui^o pctōres: q; letant in malis qd est p̄siliū officīū diaboli: q; sicut nul
 lū oīpotētī deo malus sacrificiū offerri pōt q; scelus animaz: eo q; bonū aīe est
 maximū atq; optimū. Ita ecōuerso nulla offensa maior deo fieri pōt q; vt mē
 bra chī efficiant mēbra diaboli. Quicūq; ḡ fuerit causa inductiua alicui^o ad
 peccandū si ad verā p̄niam puenire desiderat expedit oīno vt sicut fuit causa
 pdictionis p̄mīi sui: sic parit^o fiat causa salutis z vite: qd si nō fecerit penā sui
 delicti portabit. Multa deniq; sunt vicia z pctā q; p̄trahunt z grauant ex
 cōsortio societatis puerse q; diligēt rememorāda sunt: q; sicut bona multa ha
 bet cōis vita scrōp; sic plurima mala societas affert maloz: vt ait Isido. Hinc
 Chrys. sup Bar. in q̄r. Bon^o malo si p̄iugit: aut pares reddunt aut cito ab in
 uicē sepant. Amicitie em̄ aut q̄rūt aut faciūt pares. Rerū natura sic habet vt
 q̄tēs bonus malo p̄iugit: nō ex bono mal^o meliozē: sed ex malo bon^o p̄tamt^o
 nat. Diuersitas em̄ rex nunq; pōt h̄re p̄cordiā: z mītros ad ruīnā impellit socie
 tas nefanda. Hec Chryso. Et diu^o Hierony. ad Fabiolā de veste sacerdotali
 epla incipit. Usq; hodie in lectiōe veteris testamētī: dī sic. Ultra nos facere co
 git carnalis affectus: z cū p̄p̄nquitatē respiciam^o corpoz: z corpīs z aīe offēn
 dīmus creatorē. Hec Hiero. Et sic p̄tz de q̄tra circūstātia.

De circūstantia finis que est potissima omnīū in
 aggrauando peccatum.

Quinta circūstantia aggrauans peccatū sumit^o ex parte finis. Et not
 q; tatur in versu superius allegato: cū dicit^o cur: vel cuius gratia. Hec dī
 cīf p̄ncipalissima oīm circūstantiaz: q; ipa mouet agentē ad agendū.
 Et q; actus morales maxime accipiūt specie a fine: vt habet scrūs Thomas
 in. j. q. vij. ar. iij. Et itez in. iij. libro sniarū dī. xvj. Ad iudicandū ḡ graui
 tatē peccatoz hec circūstātia est sup oīes alias p̄siderāda: vt dicit Tho. Raz
 In q̄rīt de fine a q; in moralib; actus humani specie recipiūt: vt dicit^o est. Et id
 circo Intētiō peccātis sup oīa est requirēda: q; vt dicit scrūs Tho. in. ij. q. xliij
 ar. iij. in respōsiōne ad primū argumētū. Quārtas peccati nō mēsurat^o ex no
 cumēto facto: sed multo magis attēdit^o intētiō voluntatis puerse. Vñ Isido. in
 ij. ll. de summo bono. ca. xxvij. ait. Oculis hoīs intētiō operis eius est. Si ḡ
 intētiō eius bona est z opus intentionis ipsius bonū est. Hinc Augu. in. li. de
 vera z falsa penitētia. ca. xv. dicit sic. In iudicio em̄ cordis cōsiderāda est ele
 mofyna tribuentis. Nō tā cōsiderandū est: qd q; dat: sed q; mente: qua affectio
 ne dat qd pōt. Et Ambro. ait. Intentio operi tuo nomen imponit. Discute ḡ
 diligēt tenebrosam cōscientiā tuā z cogita cur cōmisisti peccatū: an ex infir
 mitate vel fragilitate: an ex ignorantia vel malicia vel industria. Dicunt autē
 illi peccare de industria q; studio ac deliberatiōe mētīs malū agūt: vt ait Isid.
 Vel cur. i. q; fine pctm p̄petrasti: vtz spōte an coact^o: vtz aīo nocēdi: an locādī.

Intētiō
 peccātis ē
 req̄renda